



Usein kysyttyä työttömyysturvan yhdistelmävakuutuksesta

1. Mikä on yhdistelmävakuutus?

Yhdistelmävakuutus täydentäisi nykyistä työttömyysturvajärjestelmää. Esityksessä ehdotetaan palkansaajan työssäoloehdon ja yrittäjän työssäoloehdon rinnalle uutta, monimuotoisesti työllistyviä koskevaa yhdistelmävakuutuksen työssäoloehtoaa, jonka täyttänyt henkilö voisi työttömäksi jäädessään saada työttömyyttä edeltäneiden tulonlähteiden yhdistelmään perustuvaa ansiopäivärahaa. Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdossa olisi mahdollista yhdistää palkansaajana ja yrittäjänä työllistymistä. Yhdistelmävakuutuksessa palkkatyöhön tai yritystoimintaan tai niiden yhdistelmään olisi mahdollista yhdistää myös perhehoitajana toimimista sekä apurahatyöskentelyä.

2. Mitä tarkoitetaan monimuotoisesti työllistyvällä?

Monimuotoisesti työllistyvällä tarkoitetaan henkilöä, jonka työllistymisessä yhdistyy palkansaajana, yrittäjänä ja työskentelyapurahalla työllistymistä niin, että toimeentulossa yhdistyy näistä tulonlähteistä kaksi tai useampi. Monimuotoisessa työllistymisessä huomioidaan myös perhehoitajan hoitopalkkio. Useita tulonlähteitä voi esiintyä joko saman kalenterikuukauden aikana (rinnakkainen työllistymisen) tai tulonlähteet voivat vaihdella kuukausien välillä (jaksottainen työllistyminen).

3. Mikä on työssäoloehto?

Työssäoloehto on edellytys, joka työttömyyskassan jäsenen on täytettävä, jotta hän voi saada ansiopäivärahaa työttömyyden aikana. Työssäoloehdon täyttäminen osoittaa, että työttömyyskassan jäsen on ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla. Tällä hetkellä ansiopäiväraha voi perustua palkansaajan työssäoloehtoon tai yrittäjän työssäoloehtoon. Näiden rinnalle esitetään säädettäväksi yhdistelmävakuutetun työssäoloehdosta.

4. Millainen on yhdistelmävakuutetun työssäoloehto?

Yhdistelmävakuutuksen työssäoloehto täytyisi, kun henkilö on 28 kuukauden tarkastelujakson aikana kerryttänyt yhteensä vähintään 12 työssäoloehtokuukautta. Työssäoloehtokuukaudella tarkoitettaisiin kalenterikuukautta, jona maksettu vakuutuksenalainen työhön perustuva tulo ennen ennakonpidätystä ja yrittäjän vakuutettu työtulo olisivat yhteensä vähintään 930 euroa kuukaudessa vuoden 2025 tasossa. Tulorajaa tarkistettaisiin kuten palkansaajan työssäoloehdon tulorajaa tarkistetaan.

5. Miksi yhdistelmävakuutus toteutetaan?



Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausten mukaan hallitus uudistaa sosiaaliturvaa siten, että järjestelmä on yksinkertaisempi ja työhön kannustavampi, ja ratkaisee kulttuurialan ja luovien alojen tekijöiden sosiaali- ja työttömyysturvaan liittyviä ongelmia osana sosiaaliturvauudistusta. Yhdistelmävakuutuksella parannetaan niiden henkilöiden työttömyysturvaa, jotka toimivat samaan aikaan yrittäjinä ja palkansaaajina. Eri statuksilla työskenteleviä voidaan kutsua monimuotoisesti työllistyviksi. Yhdistelmävakuutuksen myötä monimuotoisesti työllistyvät huomioidaan paremmin työttömyysturvajärjestelmässä.

6. Kuka voi ottaa yhdistelmävakuutuksen?

Yhdistelmävakuutus on tarkoitettu monimuotoisesti työllistyville eli henkilöille, jotka tekevät sekä palkkatyötä että toimivat yrittäjänä. Myös henkilöt, jotka saavat työskentelyapurahaa tai toimivat perhehoitajina palkkatyön/yrittäjyyden ohessa, voivat ottaa yhdistelmävakuutuksen. Työskentelyn ei tarvitse olla rinnakkaista, vaan jaksot palkkatyössä tai yrittäjänä voivat myös vuorotella.

Keskeistä on, että henkilö työskentelee useammalla eri statuksella. Yhdistelmävakuutus ei koske esimerkiksi sellaista pelkästään palkkatyössä olevaa henkilöä, joka yhdistää kokoaikatyötä ja osa-aikatyötä.

7. Minulla on kaksi palkkatyötä, miksi yhdistelmävakuutus ei koske minua?

Palkansaaajan työssäoloehdossa ja ansiopäivärahan suuruuden laskemisessa voidaan huomioida tulo kahdesta tai useammasta palkkatyöstä (esimerkiksi kaksi osa-aikatyötä tai usealle työnantajalle tehtävä ns. keikkatyö taikka kokoaikatyö ja sen rinnalla tehty osa-aikatyö). Samoin yrittäjän työssäoloehdossa on mahdollista huomioida vakuutustulo useassa yrityksessä työllistymisestä. Näissä tilanteissa ansiopäivärahaoikeus voi siis jo nykyisin perustua kaikkeen ansaintaan, eikä henkilö tarvitse yhdistelmävakuutusta.

8. Miten voin ottaa yhdistelmävakuutuksen?

Työttömyyskassat saavat päättää itse järjestävätkö ne jäsenilleen yhdistelmävakuutusta. Kuten palkansaaajalla ja yrittäjällä, myös monimuotoisesti työllistyvällä työttömyyskassajäsenyys yhdistelmävakuutettuna olisi vapaaehtoista, ja yhdistelmävakuutetuksi pitäisi itse hakea joko työttömyyskassaan liittyäessä tai jäsenyyden aikana. Halutessaan henkilö voisi jatkossakin vakuuttaa työttömyyskassassa yksinomaan palkkatyötä tai yrittäjyyttä, vaikka hänellä olisi myös muuta, monimuotoiseen työllistymiseen perustuvaa vakuuttamiskelpoista tuloa.

9. Olen jo työttömyyskassan jäsen palkansaaajana tai yrittäjänä, miksi ottaisin yhdistelmävakuutuksen?

Yhdistelmävakuutetun ansiopäiväraha perustuu sekä palkkatyöstä että yritystoiminnasta saatuihin tuloihin. Työttömäksi jäädessään monimuotoisesti työllistynyt yhdistelmävakuutettu voi siis saada vakuuttamistaan tuloista riippuen korkeampaa ansiopäivärahaa, kuin pelkkää palkkatuloa tai yritystuloa vakuuttaessa.

10. Työskentelen perhehoitajana tai saan työskentelyapurahaa, mikä muuttuu minun näkökulmastani?



Nykyään perhehoidon hoitopalkkiota tai työskentelyapurahaa ei voi vakuuttaa työttömyyden varalle eli näitä tuloja ei huomioida ansiopäivärahan määrässä tai työssäoloehdossa. Jatkossa pitkäaikaisesti, mutta ainoastaan perhehoitajana toimivat voisivat vakuuttaa itsensä yrittäjiä vakuuttavassa työttömyyskassassa, ja ansiopäiväraha voisi perustua yksinomaan perhehoitajana toimimisesta saatuun palkkioon. Vastaava muutos koskisi myös työskentelyapurahan saajia. Sekä perhehoitajat että työskentelyapurahan saajat voisivat valita myös yhdistelmävakuutuksen, mikäli he tekevät lisäksi jotain muuta työtä eli työskentelevät monimuotoisesti.

11. Miksi omaishoitajat eivät voi vakuuttaa itseään yhdistelmävakuutuksessa?

Esityksen valmistelun aikana arvioitiin mahdollisuutta vakuuttaa omaishoitajan palkkio työttömyyden varalle vastaavasti kuin perhehoitajan hoitopalkkio. Vakuuttamismahdollisuuden arvioitiin pääasiassa heikentävän omaishoitajien tilannetta. Tämän vuoksi esityksessä ei ehdoteta, että omaishoitajana toimimisen voisi vakuuttaa työttömyyden varalle. Tämä tarkoittaa sitä, että omaishoitajien osalta tilanne säilyisi samana kuin nykyään.

Jos omaishoitajan palkkio huomioitaisiin yhdistelmävakuutuksen työssäoloehdossa, omaishoito ei enää olisi hyväksyttävä syy työssäoloehdon tarkastelujakson pidentämiselle kuten nykyisin. Lisäksi, jos omaishoitajan hoitopalkkio huomioitaisiin työssäoloehdon kertymisessä ja ansiopäivärahan perusteeksi huomioitavassa tulossa, ne huomioitaisiin myös työttömyysetuuden sovittelussa. Esimerkiksi omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä pienentäisi maksettavan päivärahan määrää noin 12,31 euroa päivässä, eli noin 265 euroa kuukaudessa. Tätä korkeampi palkkio pienentäisi päivärahan tasoa vielä enemmän.

12. Voinko liittyä yhdistelmävakuutetuksi työttömyyskassassa, vaikka en vielä työllisty monimuotoisesti tai olen epävarma, tulenko työllistymään monimuotoisesti jatkossa?

Työttömyyskassan jäseneksi liittyminen edellyttää, että henkilö on työssä. Myös yhdistelmävakuutetun kohdalla lähtökohta on, että jäsen vakuuttaa yhdistelmävakuutuksen mukaista työllistymistä eli monimuotoista työllistymistä. Yhdistelmävakuutetuksi ei tulisi liittyä turhaan eli silloin, jos työllistyminen ei ole monimuotoista. Tällaisessa tilanteessa ansiopäivärahaoikeus ei voisi perustua yhdistelmävakuutukseen. Yhdistelmävakuutusta järjestävien työttömyyskassojen tulisi neuvoa jäsenyyden edellytyksistä ja sen vaikutuksista sekä olemassa olevia jäseniään että jäsenyydestä kiinnostuneita henkilöitä.

13. Vaikuttaako se, että työttömyyskassojen jako vain yrittäjiä tai vain palkansaajia vakuuttaviin kassoihin puretaan, omaan tilanteeseen?

Muutoksella ei olisi välitöntä vaikutusta jäsenten tilanteeseen. Jotkin työttömyyskassat päättävät todennäköisesti muuttaa sääntöjään ja järjestää sekä palkansaajan että yrittäjän ansioturvaa. Tällaisessa työttömyyskassassa vakuutetun ei tarvitse vaihtaa työttömyyskassaa, kun hän vaihtaa palkansaajasta yrittäjäksi tai yrittäjästä palkansaajaksi. Sekä palkansaajan että yrittäjän työttömyysvakuutusta järjestävien työttömyyskassojen tulisi neuvoa jäsenyyden edellytyksistä ja sen vaikutuksista sekä olemassa olevia jäseniään että jäsenyydestä kiinnostuneita henkilöitä.

14. Miten suuri työttömyyskassan jäsenmaksu on yhdistelmävakuutetulle?



Jokainen yhdistelmävakuutusta järjestävä työttömyyskassa tekee itsenäisesti jäsenmaksuesityksen Finanssivalvonnalle. Jäsenmaksu tulee vahvistaa niin, että sillä voidaan kattaa työttömyyskassan vastuulla oleva osuus ansiopäivärahamenosta ja etuuksien järjestämisestä syntyvästä hallintokulusta. Lisäksi työttömyyskassalla pitää olla etuuksien järjestämisen turvaamiseksi varoja säästettynä (tasoitusrahasto).

15. Jos liityn työttömyyskassaan yhdistelmävakuutettuna, onko varmaa, että saan ansiopäivärahaa, jos jään työttömäksi?

Yhdistelmävakuutus on eri asia kuin se, täyttääkö työnhakija työttömyysetuuden saamisen muut edellytykset. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että vaikka henkilö täyttäisi ansiopäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon yhdistelmävakuutuksen perusteella, työttömyysetuuden maksaminen edellyttäisi lisäksi, että henkilöä pidettäisiin työttömyysturvalaissa tarkoitetulla tavalla työttömänä sekä palkansaajana että yrittäjänä tehdyn työn osalta.

Työttömyysturvalain mukaan työttömänä pidetään kokonaan työttömän lisäksi muun muassa osa-aikatyössä olevaa palkansaajaa sekä sivutoimisesti yrittäjänä tai omassa työssä työllistyvää. Osa-aikaisesti palkkatyössä tai sivutoimisesti yritystoiminnassa työllistyvällä voi olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen. Tilanteessa, jossa aiemmin päätoimisesti yrittäjänä tai omassa työssä työllistyneen henkilön työ yrittäjänä tai omassa työssä on muuttunut sivutoimiseksi, henkilö ei lähtökohtaisesti ole työttömyysturvalaissa tarkoitetulla tavalla työtön, eikä hänellä ole oikeutta työttömyysetuuteen. Jos yritystoiminta on aiemmin todettu päätoimiseksi, työttömyysetuuden saaminen edellyttää tässä tapauksessa joko oman työskentelyn päättymistä yrityksessä tai koko yritystoiminnan lopettamista.

Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus) antaa yrittäjyyteen ja omassa työssä työllistymiseen liittyvät työvoimapolitiittiset lausunnot, joilla ratkaistaan työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen. Ansiopäivärahaa saadakseen yhdistelmävakuutetun tulee täyttää myös muut päivärahan saamisen edellytykset, kuten työttömyysturvalain 2 luvussa säädetyt yleiset työvoimapolitiittiset edellytykset.

16. Koska yhdistelmävakuutusta koskeva lainsäädäntö tulee voimaan?

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2028 alusta. Työttömyyskassat voisivat ottaa jäsenekseen yhdistelmävakuutettuja vuoden 2028 alusta, jolloin yhdistelmävakuutetun ansiopäivärahaa voitaisiin myöntää ensimmäisen kerran vuonna 2029.